

СЕНТЕРУ ЯЛАВЭ

1944 сұлхи майһан 5-мөшөнчөпө тухаты

Муркаш район хаҗачё

55 (7372) №

Юн кун, 2006 сұлхи июлөн (утә) 5-мөшө

Хакё ирөклё

Ял хуҗаләх сыравё пуҗланчө

Июлөн 1-мөшөнчө Пётём Раҗсейри ял хуҗаләх сыравё пуҗланчө. Җак төлөшпех районти статистика уйрамне шәмат кун ёҗслө төл пулава Чәваш-стат ертүҗи – Пётём Раҗсейри сырава хатәрленсе ирттерес енёпө ёҗслен республикари Правительство комиссияён пуҗлаһән сүмө Ю.К. Марков, Чәвашстат ертүҗин сүмө Э.Г. Максимова тата сырав ирттерес енёпө пирён районта сирөплетнө специалист А.Ф. Мамайкина килсе ситрөҗ. Малтанах Юрий Климентьевич статистика органёсем умөнчө тәракан за-дәчәсемпө тата сырав төллевөпө паллаштарчө:

– Раҗсейри, ял хуҗаләх сыравне нумай вәхәтран ирттерме паләртрөҗ. Ун пек ёҗсе юлашки хут 1920 сұлта йөркеленө. Җавәнтанпа ялта пыҗаках мар сыравсем кәна ирттернө. Юлашки хут 1996 сұлта выльәхсен йышнө шута илнө. Раҗсейри ял хуҗаләхәнчө җавтери пыҗак улшәнуҗсем пулса ирттрөҗ.

Җөнөрен экономика условийёсем йөркеленчөҗ, сөр хутшәнавөсем лайәхланчөҗ, уйрам сын хуҗаләхә аталанса пырать. Нумай енлө экономика вәй илет, унта тавар туса илекенсен виҗө ушкәнө кәрет – ял хуҗаләх организациёсем, хресчен (фермер) хуҗаләхөсем, уйрам сынсен хуҗаләхөсем. Җырава вөсене статистика енчен уйрамман шута илөҗсө. Җакна пурте әнланмалла паләртас килет. Ял хуҗаләх сыравне ирттерни федерация информмаҗи ресурсөсене йөркелеме, ял хуҗаләх тытамне, унән ресурсөсемпө мөнле уҗа курнине паләртас, җавән пекх муниципалитет тәраһөсенчө ял хуҗаләх мөнлөх аталанни сәнчен тулли информмаҗи илме май памалла.

Җырав савән пекх ял хуҗаләхөсенчи лару-тәрава тарәнрах төпчөсө пөлме, сөр тата аграри реформисене ирттернө май пулса иртекен улшәнуҗсене, ял хуҗаләх продукчөсем туса илекенсен кашни категорияне туллин

паләртма, сөршывән апат-симөҗ ресурсөсене пур енлөн пөлсө тәма, җавән пекх ытти сивөч йитусене шута илме пулашмалла. Унән пөтөмлөтөвөсем агропромышленноҗ политикане малалла сирөп тытса пыма, апат-симөҗ комплексө сәнчен тулли информмаҗи илме, җапла вара сөршывән апат-симөҗ хәрушсәрләхне туса хума пулашөҗ.

Халәхра сырава хушма налук хурасипө йөркелөҗсө-ши, текен сас-хура нумайәшне төрөс те тулли хурав пама иккөлентерет. Ку йитусине Юрий Климентьевич җапла хурав пачө: “Җырав төллевө – налук хурасипө мар, ял хуҗаләх производствинчө лару-тәрава туллин паләртас, тавар туса илекенсене патшаләх пулашәвө парассине лайәхлатаси”,- төрө.

Енчен те ялта пураканак сын ял хуҗаләх продукчөсем туса илмест, сөрпө уҗа курмаҗь, арендәна илмест, ку төлөшпө харпәрләх хуҗи пулса тәмаҗь, выльәх-чөрлөх тытмаҗь пулсан, вәл сырава лекмест. Хуларә пураканаксен төлөшпө те савән пекх.

Уйрам сынсен сырава хутшәнассипө хутшәнаҗь – ирөклө пулаҗь. Җавәнпа пөрлөх җакна манас марчөҗ, сырава хутшәнаҗь – Раҗсейри кашни гражданинән тивөҗсө. Җырав сәнчен калакан саккурна та җапла җырнә, обществәлла тивөҗсө төнө.

Пирён районта ял хуҗаләх сыравө вәхәтөнчө шута илмелли җак объектсене паләртнә:

Уйрам хуҗаләх тыткансем – 1540;
Хресчен (фермер) хуҗаләхө – 54;
Уйрам предприниматель – 2;
Сад пөрлөшөвө – 42, вөсөнчө 1.566 участок.

Паянхи куна уйрам хуҗаләх тыткансем 10 процент, сад пөрлөшөвөсем 1.9 процент сырав витөр тухнә.

Канашлу иккөмөш координатор уйрамне кәрөкөн Җатракасси ял тәраһөнчи иккөмөш инструктор уйрамөнчө тәсәлчө. Кунта Чәвашстат ертүҗин сүмө Э.Г. Максимова сырав хуҗөсене сырасине тепөр хут әнлантарчө. Җыравсәсен ёҗсө төл пулакан ыйтәвөсем сине хуравларө.

Юлашкинчен сырава әнәсу сүнчө.

Р. ИЛЛАРИОНОВА.
Сән үкерчөкрө: Чәвашстат пулаҗө Ю.К. Марков пирён районта сырав пынипө паллашарь.

Вырма умён

Комбайнерсен канашләвөнчө

Иртнө эрне кун Ильич ячөпө хисепленекен хуҗаләхра районти комбайнерсен канашләвө пулнә. Кунта кәҗалхи вырмана хатәрленсе ирттерес ыитусене сүтсе явнә.

Канашлура район пулаҗө Ю.А. Иванов тухса каланә. Район администрацийён пулаҗөн пөрремөш сүмө А.Н. Иванов доклад тунә.

Вырма – ял ёҗсөнөшөн уйрамәх ответлә тапхәр. Ёҗсө кирлө пек йөркеленинчен, экономика условийөсем туса панинчен, ёҗсөн тивөҗлипө тұленинчен килет ёҗ әнәҗләхө.

Канашлура вырмана әнәҗлә ирттерме район шайөнчө механизаторсем хушшинчө конкурс ирттерес ыйтәва сүтсе явнә. Ёҗсөн тивөҗлипө тұлөс ыйтәва та пәхса тухнә. Райхәҗатән паянхи номерөнчө район администрацийён пулаҗө вырмари механизаторсем хушшинчө конкурс ирттереси сәнчен кәларнә хушәва тата ёҗсөн тұлөме сөннө условисене пичетлетпөр.

Кашни ёҗсөн тивөҗлө ёҗ укҗи илтөр

Вырма вәхәтөнчи ёҗ условийөсен сөнөвөсем

Көҗөх ял хуҗаләхөшөн тепөр ответлә тапхәр пуҗланать. Пахаләхлә тырпула вәхәтра пуҗтарса илеси ёҗсөн тивөҗлө шайра тұленинчен те нумай килет. Җавәнпа та туса илнө продукциө пуҗтарса кәртнөшөн тұлөмелли условисем туса парасси сине тимлө пәхмалла. Вырма вәхәтөнчө уйхирте, йөтем сәнчө ёҗслекенсене хуҗаләхән калаҗьса тәлнә, сирөплетнө ятарлә условисемпө тұлөмелле. Асәннә условисене кашни сүлах сөнөрен пәхса тухса сөнөтсе пымалла.

Вырма умён кашни хуҗаләхәнах ёҗ условисене пәхса тухса хак пама ятарлә комиссия сирөплетмелле. Җак комиссия ёҗ пуҗланинчен 10 кун маларах уйсенө ситсе тыр-пул тухәснө, унән тасаләхнө, нүрөклөхнө, улаҗь мөн чухлө тухассине, вырас лаптәкри тыр-пул выртнипө выртманнине хакласа кашни уйпах уйрам акт сыраса хатәрлөмелле. Җак ёҗсө туса ирттерсен сменәра ёҗслөмелли нормәсене, тыра пуҗтармалли уйсен калапәшнө, вәтам тухәснө кура вырма ёҗсөн вәтам тапхәрне паләртмалла. Түлев расценкисене те асәннә кәтар-

тусене шута илсе тумалла. Техникана юсасси сине тимлө пәхмалла. Районти ёҗ укҗин шайө үснипө килөшүллөн ял хуҗаләх управленийө кәҗал пөр экипажа комбайн юсаса ёҗсө хатәрленөшөн 4000 тенкөрен кая мар тұлөме сөнөт. Сакәр султан асләрах комбайнсене юсанәшән вара ытларах тұлөссине те шута илмелле. Җав вәхәтрах көрхи ёҗсөм вөҗсленсен комбайнсене тирпөйлөсө тасатса вырнаҗтарса лартассине те ёҗ укҗипө интереслентермелле, комбайн вырма тапхәрне ванмасәр ёҗслөсө ирттернишөн те ёҗ укҗипө хавхалантарма сөнөтпөр.

Төпрен илсен, тыр-пул пуҗтарнәшән тұлөсси:
- пөр тонна җапса пуҗтарса илнөшөн,
- пөр гектар пуҗтарнә лаптәкшән ёҗ нормипө тата тариф ставкисемпө сыхәнса пымалла.

Раҗсей законөсемпө килөшүллөн, ёҗ укҗине тұлөсси пөрремөш разрядлә ёҗсөн уйахри 1100 тенкөпө пуҗтармалли выраси сыхәнтарса пымалла.

Хуҗса тұлөсси вара ёҗсө пыҗак пахаләхпа туса ирттернөшөн төп ёҗ укҗи сине

пулса пымалла. Ёҗ пахаләхне палләсемпө хаклама пулать.

Вөсем: “питө лайәх”, “лайәх”, “вәтам” палләсем. “Питө лайәх” палләшән төп ёҗ укҗи сине 50 процент, “лайәх” - 30 процент хуҗса тұлөмелле.

“Вәтам” палләшән вара төп ёҗ укҗи кәна тұлөмелле.

Көҗөх вәхәтра тыр-пул пуҗтарса тирпөйлөсө төлөвө (паллах, сәнталәх условийөсем пулсан) пөрремөш 10 кун массәллә тыр-пул пуҗтарнә тапхәрта механизаторсене ёҗсөн тұлөмелли расценкәсене 100 процент таран хәпартма пулать. Тепөр 5 кун хушши 50 процент хуҗса тұлөме юрать.

Ытти ёҗслекенсен расценкисене тыр-пул пуҗтарнә сөре хутшәнашән 30 процент үстөрме юрать.

Ку тұлөвөсем, паллах, сменәри нормәсене пурнәҗләнсан, тыр-пула тәкаксөмсөр тирпөйлөсө пырсан пулмалла.

Ёҗ кәтартавөсемшөн хавхалантармалли тепөр май – сезон валли паләртнә нормәна өплөрөх пурнәҗләннө шута илсе хуҗса тұлөссине. (Вөҗө 3-мөш стр.).

РАЙОН АДМИНИСТРАЦИЙӨН ПУҗЛАХӨН ХУШӘВӨ
2006 сұлхи июнөн 30-мөшө 256 №

2006 сұлхи вырмари ял хуҗаләх предприятийөсенчи механизаторсем хушшинчи конкурс сәнчен

Механизаторсене әнлән явәҗтарма тата вырма ёҗсөсене агротехникапа паләртнә көскө тапхәрта пахаләхлә ирттерме

1. Ял хуҗаләх предприятийөсенчи механизаторсем хушшинчө августән 1-мөшөнчө пуҗласа сентябрөн 15-мөшөччөн конкурс ирттерес, итөгөсене кашни эрнөре пөтөмлөтөсө.

2. Вырма механизаторсем хушшинчө агротехника требованийөсене, хәрушсәрләх техникине, ёҗ дисциплинине пәхәнса чи пыҗак кәтартусем тунисем сөнтернө тесе шутлас.

3. Конкурса прилә вырәнсем йышәнисем валли сәкән пек премисем сирөплөтөсө, тыра җапса төшөлөмелли эрнөри нормәсене тултарнисене свидетелствәсем парас:
Дон-1500, Енисей-954 комбайнсен йышөнчө – 280 тонна:

1 вырән – 300 тенкө (свидетельство),
2 вырән – 200 тенкө (свидетельство),
3 вырән – 100 тенкө (свидетельство).

Енисей-1200 комбайнсен йышөнчө – 224 тонна:

1 вырән – 300 тенкө (свидетельство),
2 вырән – 200 тенкө (свидетельство),
3 вырән – 100 тенкө (свидетельство).

Нива-СК-5 комбайнсен йышөнчө – 182 тонна:

1 вырән – 300 тенкө (свидетельство),
2 вырән – 200 тенкө (свидетельство),
3 вырән – 100 тенкө (свидетельство).

2006 сұлхи вырма итөгөсемпө мала тухнә экипажсем валли 3 преми сирөплөтөсө:

Пуринчен нумай тыра җапса төшөлөсө мала тухнә комбайнсен экипажөсем хушшинчө:

1 вырән – 1200 тенкө, 1 степеньлө диплом, чемпион хәй-әвө.

2 вырән – 1000 тенкө, 2 степеньлө диплом.

3 вырән – 800 тенкө, 3 степеньлө диплом.

Вырма тыра турттарса мала тухнә водителөсем хушшинчө:

1 вырән – 600 тенкө, 1 степеньлө диплом, чемпион хәй-әвө.

2 вырән – 500 тенкө, 2 степеньлө диплом.

3 вырән – 400 тенкө, 3 степеньлө диплом.

Тыра-пула сәварса мала тухнә звенөсем хушшинчө:

1 вырән – 1500 тенкө (2006 сұлхи ноябрөн 1-мөшө төлө мөн пур кирлө вәрләхән 100 процентне кондициө ситермелле), 1 степеньлө диплом.

2 вырән – 1200 тенкө (сүлөрөх паләртнә сөре мөн пур кирлө вәрләхән 95 процентне кондициө ситермелле), 2 степеньлө диплом.

3 вырән – 1000 тенкө (сүлөрөх паләртнә сөре мөн пур кирлө вәрләхән 90 процентне кондициө ситермелле), 3 степеньлө диплом.

4. Конкурс итөгөсене кашни эрнөре массәллә информмаҗи хатәрөсөнчө пичетлөмелле.
Район администрацийөн пулаҗө Ю.А. ИВАНОВ.

Симөс ёҗ сә

Районти пөрлөшүллө хуҗаләхсөнчө июлөн 4-мөшө төлне выльәх апачө хатәрлөсө ёҗ мөнле пынинө кәтартни

Колонкәсөнчө: 1. Нумай сүл үсөкөн кураҗьсем сүлнә. 2. Утә хатәрленө. 3. Сенаж хывнә. 4. Силос хывнә (процентпа).

Е. Андреев яч. хис.	28	14	0	
“Волга”	58	17	0	
“Восток”	79	96		34
“Герой”	32	14	39	0
ЗАО «Агро-Урожай»	100	100		
К. Иванов яч. хис.	56	7	60	48
Ильич яч. хис.	53	22	49	0
“Колос”	8			
Ленин яч. хис.	40	22	30	0
“Лидер”	26	21	13	0
ГУП ЧР «ПФ «Моргаушская»	83			
“Нива”	20	10	0	
“Оринино”	57	34	0	42
“Передовик”	12	12	21	0
“Свобода”	60	14	22	
“Сеятель”	21	21	0	
Суворов яч. хис.	32	14	4	
ООО АФ «Рассвет»	26	13		17
ОАО АФ «Нива»	2			
“Ударник”	93	19	80	0
“Хлебобор”	27	8	0	
Чапаев яч. хис.	38	17		0
“Чемеево”	59	38		51
Чкалов яч. хис.	43	12	0	38
КФХ Михайлов А.Н.	20	20	0	
Районөпө	41	19	23	20

ПАЯНХИ НОМЕРТЕ

2 стр. - Көр мәнтәр килтөр тесе.
3 - 6 стр. - Пай сөрөсөн хуҗисен пөлтерөвөсем (заказ шучө-пө пичетленөт).
7 стр. - Мөн акнине сүхатусөмсөр пуҗтарса илөсчө.
8 стр. - Налук инспекцийө асәрхаттарарь.